

RUDOLF BRUHN

Søren's spille

LOHSE

Rust Andersen

Randersvej 28

Overlund pr Viborg

Kat Andersen

Es. gl. Højvej 287 B^{II}

SØRENS SPILLE

AF

RUDOLF BRUHN

O. LOHSES FORLAG, EFTF.
KØBENHAVN 1952

Billederne er fra filmen
»SØRENS SPILLE«

Søren havde fundet noget. — Søren fandt altid noget. Men i dag var det mere end hele den forrige uge tilsammen, og da havde han endda fundet et stort messingsøm, en kniv med brækket blad og en næsten hel hestesko. — Dette i dag var simpelthen en begivenhed. — Han var lige trådt ned fra jerntrappen med ABC'en og madpakken i hånden, så lå den der. Den lå lige foran ham med blanke nikkelsider og små piger på låget. Håndtaget manglede. Søren næsten svimlede, da han tog den op. En rigtig spille, og fundet af ham lige midt på det almindeligste fortov! Der var ingen i nærheden, og ingen af de andre børn, hverken fra gården eller gadens nærmeste omegn, ejede sådan en spille. Det var altså hans!

En rigtig spille! Søren stak pludselig i klaprende træskorend ned ad gaden. Han havde først tænkt at fare op og vise »Bedste« den, men hun var omtrent døv; det ville vare for længe, før hun fik forstået, hvad der egentlig var sket. Hellere hen på skolen til de andre!

På gadehjørnet mødte han politibetjent Pedersen. Søren var på hat med alle kvarterets politibetjente. Det vil sige, de tog til hatten for ham. Søren nikkede bare;

han havde aldrig hat på uden i regnvejr, og så hilste han ikke.

»Jeg har fu-undet en spille!« Søren kom stormende så hæseblæsende, at han røg ind mellem betjentens ben. ABC'en fløj henad gaden, men spillen holdt han fast på. ✓

»Ja, sikke en pæn lille spilledåse,« sagde betjenten og tog den op. »Kan den spille?«

Det havde Søren ikke skænket en tanke. »Prøv ad!« sagde han og blev siddende.

Betjenten drejede rundt på den sidste stump håndtag, der var tilbage. Det knirkede inde i maskineriet, men der kom ikke en tone.

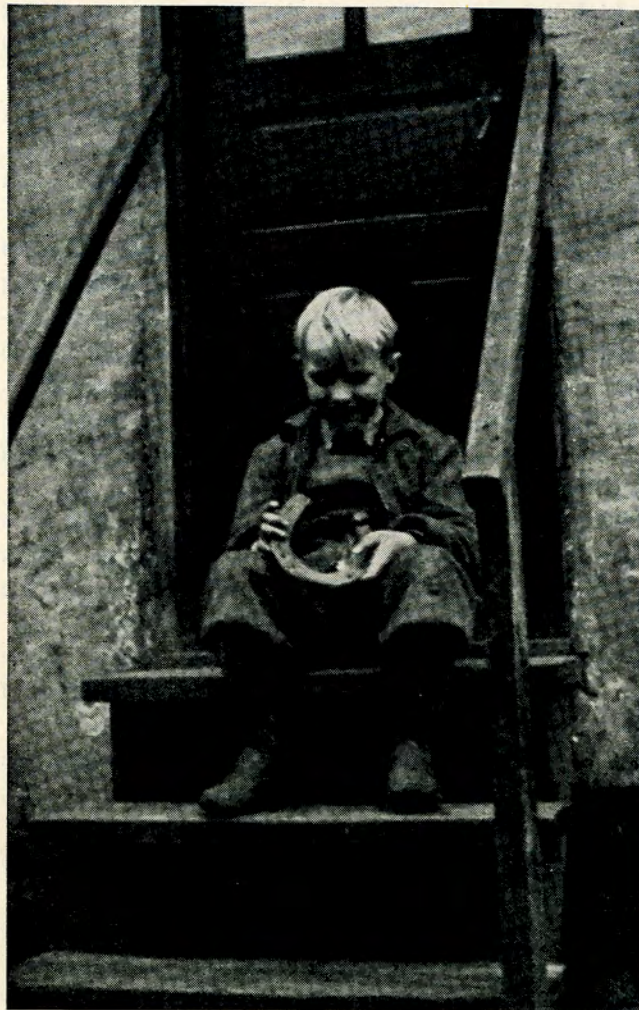
»Ja, den er jo pæn alligevel,« sagde betjenten og rakte ham spilledåsen igen. »Men pas nu på tiden, Søren!«

»Hvor meget er den?«

»Syv minutter i et.«

Søren sagde hverken tak eller farvel; han klaprede videre ned ad gaden. I nærheden af skolen standsede han. »Mon den virkelig ikke kunne spille rigtig alligevel!« Han fik spillen frem fra blusen og prøvede at dreje håndtaget langsomt og forsigtigt. Nu standsede det. Et lille ryk. »Kling!«

Den spillede! Den kunne virkelig spille. Han drejede den en omgang til: Jo, hver gang den kom til det sted, så kunne den. »Kling!« Det var vist »Dejlig er den himmel blå«. Nej, det var snarere »Tingelingelater«. Det var jo ikke så meget, den spillede, men han kunne næsten tænke sig hele melodien, når dåsen spillede den første tone.

Søren fandt altid noget.

Lige indenfor porten stod skolebetjenten på en lang stige og pudsede lygten. Søren masede halvvejs op ad stigen til ham.

»Jeg har fu-undet en spille! Se her, en rigtig spille!«

»Kan den spille?«

»Ja —!« Søren tog fat og prøvede. Men nu ville den ikke.

»Nu kan du da blive lirekassemand, Søren, hvis alt det andet slår fejl.« Skolebetjenten kendte selvfølgelig også Søren. »Der var ingen, som tog fejl af den bukseende,« som han sagde. Og unægtelig prægedes hele Sørenskikkelse mest af ovennævnte klædningsstykke. — »Søren, ved du, hvor Store Rusland ligger?« havde en fra 7ende spurgt forleden. »Det ligger i enden på dine bukser.«

Søren var rokket ind på legepladsen. »Lille 1ste« samledes hurtigt om ham. »Hvad er det, du har der?«

»Det er en spille,« sagde Søren, ærgerlig over, at den nu ikke kunne spille i denne stund. ✓

»Kan den spille?« spurgte Frederik. Han lignede Knold eller Tot med sine stive øjne og bitte knop af en næse.

»Selvfølgelig kan den spille; — når jeg ber den om det,« tilføjede Søren med værdighed og prøvede. »Kling!« Den kunne! Han prøvede igen: Kling.

»Den kan spille!« sagde de andre i beundrende kor.

»Kan den ikke sige mere end den ene?« spurgte Frederik.

Søren nikkede gådefuldt; men i det samme ringede

klokken heldigvis, og så stillede de op. Søren forrest med spillen.

Oppe i klassen sad hr. Højer på katederet, da klassen kom væltende ind. Søren selv druknedes i strømmen og overdøvedes fuldstændigt. »Søren har fundet en spille! Søren har fundet en rigtig spille, der kan spille.«

De omringede katederet. Søren borede sig frem fra neden og kom op til hr. Højer. Han lagde hånden på hans knæ og viste ham, kvalt af bevægelse, spille-dåsen med oprakt hånd.

»Den er rigtig pæn, Søren. — Gå på plads, I andre!«

Læreren prøvede en gang. Jo, den kunne virkelig. »Nu må du ikke spille på den i timen,« sagde han og gav ham den tilbage. De sang morgensalme. Søren havde haft lyst til at spille til; men han kom for sent med det. Han stod imidlertid og blev klar over, at det var »Klokken slår«, den kunne spille. Han var ganske sikker på, det var den. Næppe var der blevet sagt amen efter fadervor, før Søren kom farende op til katederet. »Hr. lærer, skal jeg fortælle Dem no'et.«

Alle Sørenselvlyde var spidsere end andre menne-skers: Han sagde »goren« i stedet for gården, »horet« i stedet for håret, o. s. v.

»Hvad er der nu?«

»Spillen kan spille «Klukken slår».«

»Det hedder slår, Søren. Må jeg høre.«

Søren prøvede. To, tre gange. Ikke en lyd.

»Spille vil den ikke,« erklærede han. Det var en anden af Sørenselvlyde ejendommeligheder. Han satte

altid det vigtigste ord forrest i en sætning. Læreren tog en lommekniv og prøvede at skrue låget fra.

Imidlertid blev ordensduksen sat til at slå streger til forskrift på tavlen. Søren fulgte med begge steder.

»Skæv er den!«

Hr. Højer vendte sig om mod tavlen og måtte give Søren ret.

Låget var kommet af. Der var kun een kam tilbage, og tandlejet var løst. Han rettede lidt på det og prøvede. Jo, nu sad det godt. Det klimprede hver eneste gang, svinget kom forbi.

Søren var aldrig blevet opdraget til at sige tak. Bedstemoderen kunne ikke høre, om han sagde det eller ej. Han huskede det heller ikke nu, men stejlede ned på plads med den istandsatte spilledåse.

»Nu må du ikke spille med den, Søren!«

Søren nikkede tavst og fraværende. Han var allerede i tanken hjemme hos »Bedste« og spillede for hende. Nu kunne de få musik juleaften. Søren skulle spille og synge alle de julesalmer, han havde lært. Det ville blive den bedste juleaften, han og Bedste nogen sinde havde haft. De andre sad og snakkede om forskrifterne på tavlen. Frederik havde lige været oppe at skrive et stort B.

»Hvad er der i vejen med det, Søren? Jeg synes slet ikke, du har fingeren oppe i dag?«

»Bollet er den,« sagde Søren lynsnart.

Hr. Højer kom til at le; men sagde dog alvorligt: »Du må ikke sidde og tænke på den spilledåse hele tiden, så må jeg hellere tage den fra dig!«

»Jeg har fu-undet en spille! Se her, en rigtig spille!«

Men så var der lidt efter pause, og hr. Højer fortalte videre om svinedrengen. Han nynnede to gange: »Ach, du lieber Augustin« — og det var for meget for Søren. Han måtte, ja, han skulle prøve, om det nu alligevel ikke var den, som spillen kunne spille. Han sad med hånden på den nede under bordet. Han svedte om fingrene af bar bevægelse. Men prøve måtte han. Bare en eneste gang, så han kunne høre, om det ikke også var melodien. Han fik fat i håndtagsstumpen og drejede rundt. Den kunne ikke mere! Han var lige ved at sige det til hr. Højer, men standsede klogelig. De andre sad så musestille. Hr. Højer var lige der, hvor svinedrengen fik det seks og firsindstyvende kys.

I det samme lød en klingrende spæd tone nede fra Søren's bord. Alle børnene vendte sig om. Hr. Højer rejste sig og var vred.

»Må jeg så få den!« sagde han hårdt. Søren forstod i et nu sin forbrydelses frygtelighed og rækkevidden af den.

»Prøve ville jeg bare!« græd han. »Tænkte ikke på det!«

Han måtte aflevere spillen. Han måtte aflevere den! Gennem tåreblændede øjne så han læreren låse den inde i skabet. Det sidste blanke glimt forsvandt; så brast det for ham. Han sank sammen over bordet med begge hænder for ansigtet og græd og græd.

Spillen! Bedste! Juleaften — ingenting at glæde sig til mere; ingenting på denne jord. Han snøftede og græd resten af timen. Næste time med, ansigtet var tårevædet og snavset.

»Det nytter ikke noget, Søren,« sagde hr. Højer. »Du får den måske igen sidste dag før juleferien, hvis du tier stille. Ellers får du den slet ikke.«

Søren sank hen i dybe grublerier.

Der var kun fire dage til juleferien; men det trøstede ham ikke. Fire dage; det var jo næsten en hel uge, og han skulle jo også have øvet sig. Nede på 1ste sal sad en af pigerne og øvede sig på at spille klaver-julesalmer. Han måtte have øvet sig. Juletræ fik de ikke i år; det havde »Bedste« sagt, og flæsketeg heller ikke. Søren havde snakket noget om citybilletter på skolen; men »Bedste« sagde, at der var altid dem, der havde det værre, og dem skulle man ikke tage fra. Det kunne Søren nu ikke forstå; Frederik havde fået to billetter, og han skulle til seks juletræer alligevel.

Så brød tanken om den tabte skat frem igen med fornyet smerte; han brast i lydelig gråd.

»Hvad er der i vejen?«

»Mo jeg fo spillen?«

Læreren havde stået og forklaret Sofus, at $3+7=10$; han havde brugt over et kvarter til det, og da han så til sidst spurgte: »Nå, Sofus, hvad er så $3+3$?« Så svarede Sofus: »fjorten!« med den største overbevisning.

Det gik derfor ud over Søren, som netop forstyrrede nu, og læreren ruskede ham, idet han sagde: »Hvis du plager mig en eneste gang til med den spille, så kaster jeg den i kakkellovnen. Nu skal det være nok. Forstår du!«

Jo, når hr. Højer så sådan ud, så forstod Søren fuld-

stændigt, og så slæbte de næste tre timer sig umådelig langsomt af sted. Søren turde knapt nok tænke på »spillen«, endsige tale om den. Dagen igennem sad han og stirrede på det lukkede katederskab. »I morgen, i morgen!« tænkte han den næstsidste dag. V

*

Timerne fra 13 til 15 sidste dag før juleferien gik så hurtigt og fornøjeligt, at selv Søren glemte sin spille. De legede og sang. Hr. Højer havde en stor pose bolscher med til dem, og Søren var en af dem, der nåede at få 5; de andre måtte nøjes med 4.

Først da de stod nede på gaden, og hr. Højer havde sagt farvel, og Søren havde vakt almindelig jubel ved at sige: »Tak i lige mode« — det havde han altid troet var det samme som »glædelig jul« — først da kom han i tanker om sin spille.

Hr. Højer var allerede i løb på vej til sporvognen. Søren benede efter ham, så hurtigt hans korte ben kunne bære ham. Læreren stod foran på sporvognen, klemte inde mellem de andre, da Søren forpustet nåede op: »Spillen!« sagde han. »Jeg fik ikke spillet!«

»Hvad er der, Søren? — Spillen? — Nå, den skal du så få efter ferien.«

»Jamen, Bedste skulle have hørt den juleaften.«

Vognen havde sat sig i gang. Søren slap taget og stod stille, mens tårerne langsomt og lydløst begyndte at trille ned ad kinderne. Han stirrede fortabt efter sporvognen, til den var helt forsvundet nede i gaden. Så

Mon det nu ikke alligevel var den, som spillet kunne spille?

gik han hjem, nedbøjet og fuldstændig sønderknust. Nu var der ingen verdens ting at glæde sig til mere i julen.

*

Juleaften skulle hr. Højer for første gang tilbringe i sin kærestes hjem, grosserer Palludans. Han var taget derud allerede om eftermiddagen på villaen i Ordrup og sad nu i mørkningen i dagligstuen og spillede dæmpet julesalmer. Hvad var der dog gået af ham i år? Ingen juleglæde, ingen forventning. Men derimod en stadig følelse af uro og savn. — Var det virkelig Søren lille bedrøvede ansigt den dag ved sporvognen? Han kunne se det endnu — forfærdet i sin grænseløse skuffelse. »Bedste skulle have hørt den juleaften — —.«

Han havde skuffet et barn. — —

Ak, lille Søren dog, den »spille«, den »spille«! At han dog ikke også selv havde husket det, den lille fyr.

Om han nu købte en rigtig spilledåse og lagde den ind i stedet for, så fik han den i julegave — efter ferien ganske vist. Det skulle jo helst have været nu i aften.

Han så på uret. Klokken var kun halv fire.

Det hele kunne nås, hvis han blot ikke skulle have været med til middagen her klokken fem. Men hvis han nu sagde det til Ingrid; hun ville nok forstå ham; hun ville så give forældrene en forklaring.

Han rejste sig og gik ind i havestuen. »Nej, du må ikke komme ind!« Ingrid stod på en høj stige og pynkede træet. Hvor var hun ivrig og sød, som hun stod

der, tænkte han, og det blev straks værre for ham at sige sit ærinde.

Hun lod begge hænder synke og stirrede på ham: »Vil du gå, Hans? — Jamen, du kommer da til midt-dagen?«

»Nej, det er det, jeg ikke kan nå, Ingrid, og jeg vil bede dig undskylde mig hos dine forældre.«

»Nej, ved du nu hvad, Hans. Den første juleaften i vort hjem, og så går du fra det.« Hun havde øjnene fulde af tårer. »Og mor er så stolt over sin midt-dag. Gåsen ligger der brun og sprød og ser så lækker ud.«

»Og Søren får ikke engang flæsketeg. Hele hans aften glæde er hans »spille« — og den har jeg narret ham for. Nej, lille Ingrid, jeg må gå. Man får ikke selv nogen god jul, når man har skuffet et andet menneske og ikke gjort det godt igen.«

»Hvor bor han da? Kan vi ikke sende et bud?«

»Nej, jeg må hen til skolen først og finde hans adresse i protokollen. — Nu må du ikke gøre mig det svært, Ingrid; du har jo lovet at ville dele min interesse for min gerning.«

»Ja, men tænk da på, det er juleaften. Jeg synes, det er så hensynsløst af dig, ja netop hensynsløst, både mod mig og far og mor.«

»Jeg får alligevel ingen juleglæde hjemme hos jer. Jeg vil sidde og tænke på »Sørens spille« hele aftenen.« Han smilede halvt af sig selv, men var alligevel dybt bedrøvet over, at Ingrid forstod ham så dårligt og gjorde ham det så tungt.

»Så må jeg vel hellere selv sige det til din mor,« sagde han lidt bittert og gik hen mod døren.

»Nej, lad blot mig,« sagde hun hårdt og fremmed. »Jeg skal nok sige så pænt som muligt, at du ikke bryder dig om at være her.«

»Ingrid dog!« Han greb efter hendes hånd; men hun rev hånden til sig og gik ud af stuen. Han hørte hende græde inde i den anden stue.

Et øjeblik vaklede han i sin beslutning; men så gik han ud og tog sit overtøj på og var snart efter på vej til byen med sporvognen.

*

Han fik købt en spilledåse af samme størrelse som Sørens, og med den i frakkelommen begav han sig hen til skolen. Han bankede på hos skolebetjenten og fik lånt nøglen til nr. 7.

»Nå, er det Dem, hr. Højer! Søren har været her flere gange og spurgt efter Dem. Han ville så gerne have sin spille.«

Hr. Højer nikkede, men var for bevæget til at kunne svare. Hele turen ind havde han siddet og fortrudt, hvad han havde gjort. Det var den første bitterhed, der havde været mellem ham og hans lille kæreste. Han havde skuffet hende og gjort hende ked af det, og Søren havde måske for længe siden glemt sin spille. Men nu steg han op ad trappen med følelsen af at have handlet rigtigt. Han lukkede sig ind i klasseværelset, fik set i protokollen og byttede så de to spilledåser om. Det var bedst, Søren selv fik hentet den heroppe.

»Jeg troede ikke, jeg motte.«

Udenfor skoleporten mødte han Søren. Han stod lænet op til plankeværket og så langt ud i skumringen på den sølede gade.

»Jamen, Søren dog,« hr. Højer fik vand i øjnene. »Står du her, dreng!«

»Jeg tænkte nok, De kom,« sagde Søren stille og tog hans hånd. De gik langsomt op ad skolens mørke trapper.

»Jeg havde bedt til Gud om det,« sagde Søren midt i mørket. »Men nu troede jeg næsten, han også havde glemt det.«

De kom ind på nr. 7. Hr. Højer tændte lyset, Søren stod foran skabet med missende øjne. »Nu har jeg været i skole juleaften,« sagde han, »det er der ingen andre drenge, der har.« Skabet blev lukket op. Søren tog spilledåsen med et rask tag.

»Skal du ikke prøve den,« sagde hr. Højer, idet han lukkede skabet af.

»Jeg troede ikke, jeg motte,« sagde Søren og drejede forsigtig.

»Glade jul, dejlige jul« lød med spinkle, klimprende toner. Søren så ikke særlig forbavset ud; han blev blot stående og drejede rundt.

»Jeg synes, det går bedre nu,« sagde hr. Højer.

»Jeg mo være blevet dygtigere,« sagde Søren og spillede videre. »Men før kunne den spille så mange, nu kan den kun een.«

Hr. Højer havde slukket igen. De var på vej mod døren, da denne lukkedes op. De så i skumringen en

skikkelse komme ind; hr. Højer tændte en tændstik og blev stående forbavset.

Det var Ingrid.

»Du må ikke være vred, Hans.« Hun så bønligt på ham. »Jeg kunne ikke få fred for mig selv derhjemme. Jeg kunne ikke holde jul; jeg havde jo også selv skuffet et menneske, oven i købet det menneske, jeg holder allermest af på hele jorden.«

»Ja, men kære lille du, hvorfor kom du så herhen?«

Hun smilede op mod ham. »Jeg skulle også lede efter Sørenns adresse. Jeg har en kurv med hjemmefra til ham og hans »Bedste«. Nu får de også gæstesteg og meget mere! Jeg har selv pakket den.« Hun bøjede sig ned over Søren og prøvede at tage hans hånd. Men Søren stod uforstyrret og spillede langsomt »Glade jul, dejlige jul«. Ingrid blev siddende, hr. Højer stod og så ned på dem begge. De spinkle barnetoner i det mørke klasseværelse spillede nu først julen ind for ham, syntes han.

Søren var standset og trak vejret dybt og betaget.

»Køn er den,« sagde han.

